

ABSTRACT

CONCEPTUAL METAPHORS MOTIVATING THE USE OF THAI 'FACE'

Margaret Ukosakul

Payap University, Chiang Mai, 1999

Supervising Professor: Dr. Eugene H. Casad

This thesis examines the nature of 'face' idioms in the Thai language and details how they are used in real-life situations in the Thai context. Evidence from the analysis of the Thai 'face' idioms supports the claim that idioms are not unanalyzable in meaning, i.e., the figurative meaning of idioms are not arbitrary. What motivates the relationship between the literal words of the idiom and its meaning is, in part, the conceptual metaphor which is the base for mapping a concept from one domain (the source) to a concept in another domain (the target).

Chapter One gives an overview of the research design and the procedure followed in collecting and analyzing the data. Chapter Two discusses the theoretical background and the relevant literature used in the research. In particular, how *nâa* 'face' is used metaphorically in the Thai culture is described and the relationship of face to shame is discussed. Furthermore, the concept of the idiom and the conceptual metaphor approach to studying language is explained in detail.

Chapter Three presents the analysis of the face idioms collected. It has been shown that the meanings of the Thai 'face' idioms are motivated by the Thai speakers' encyclopedic knowledge of the concepts to which the idioms refer to. In particular,

for the Thai, the word *nâa* 'face' is used as a metonym for the person. Elaborations (or variants) of this metonymy focus on specific aspects of a person, namely one's personality, countenance, honor and emotions.

In the analysis of the Thai 'face' idioms, it was found that the concept of shame shows up time and again, whether it has to do with expressing the feeling of shame, manifesting behaviors that are shameful or prevent shame, or, demonstrating reactions to shame. Chapter Four brings together all these idioms that have to do with shame into a single framework-a scenario which includes the causes of shame, the reactions to shame and the actions to remove this shame.

This study supports the claims of cognitive linguists that the way people conceptualize their experience in the world contributes to the meaning of linguistic expressions. This finding lends credence to a foundational claim of cognitive linguistics that meaning is grounded in human experience; it implies that language and thought are interdependent.

บทคัดย่อ

มโนอุปลักษณ์ซึ่งเป็นที่มาของการใช้คำว่า ‘หน้า’ ในภาษาไทย

โดย มาร์การเร็ต อูโฆซกุล

มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2542

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. ยูจิน เอช คาซาด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาสำนวนไทยที่มีคำว่า ‘หน้า’ และได้ทำความเข้าใจอย่างถี่ถ้วนว่าสำนวนเหล่านี้ถูกใช้ในบริบทของชีวิตประจำวันอย่างไร ผลการวิเคราะห์การใช้สำนวนที่มีคำว่า ‘หน้า’ ได้สนับสนุนข้อหักล้างแนวคิดที่ว่า ความหมายของสำนวนไม่อาจวิเคราะห์ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความหมายของสำนวนซึ่งเป็นผลจากการใช้อุปมัยมิใช่จะไม่มีหลักเกณฑ์ สิ่งที่เป็นที่มาของความสัมพันธ์ระหว่างความหมายตามตัวอักษรกับความหมายของสำนวนนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมโนอุปลักษณ์ โดยมโนอุปลักษณ์นี้เป็นพื้นฐานของการร่างรูปแบบของกระบวนการความคิดจากขอบเขตหนึ่ง (ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น) สู่กระบวนการความคิดของอีกขอบเขตหนึ่ง (ซึ่งเป็นเป้าหมาย)

บทที่ 1 เป็นการพรรณภาพรวมของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งรวมถึง การออกแบบงานวิจัย ขบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 2 เป็นการบรรยายทฤษฎีและวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ โดยอภิปรายเป็นพิเศษในเรื่องของ ‘หน้า’ ซึ่งถูกใช้ในรูปของอุปลักษณ์ และความสัมพันธ์ของ ‘หน้า’ กับเรื่องของความละเอียดที่ปรากฏในวัฒนธรรมไทย นอกจากนั้น ยังได้อธิบายกระบวนการความคิดในเรื่องสำนวนและแนวทางการศึกษาภาษาศาสตร์แบบมโนอุปลักษณ์อย่างละเอียดอีกด้วย

บทที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากสำนวนของคำว่า ‘หน้า’ ที่รวบรวมได้ ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าความหมายของสำนวนไทยที่ใช้คำว่า ‘หน้า’ เป็นผลมาจากการที่คนไทยมีความรู้แบบสารานุกรมในกระบวนการความคิดที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสำนวนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อคำว่า ‘หน้า’ ถูกใช้ในลักษณะของอนุนามนัยสำหรับบุคคล โดยรายละเอียด (หรือข้อแตกต่าง) ของอนุ

นามนัยนี้ จะใช้อย่างเจาะจงกับลักษณะบางประการของบุคคล กล่าวคือ ในรูปของบุคคลิก
ลักษณะรูปร่าง เกียรติยศ และอารมณ์ของผู้นั้น

ในการวิเคราะห์คำว่า ‘หน้า’ ที่ใช้ในภาษาไทย ทำให้เห็นว่า กระบวนการคิดของความละเอียด
ปรากฏเป็นความหมายให้เห็นเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกภายใน พฤติกรรมที่
ปรากฏที่แสดงความละเอียด หรือเพื่อปกป้องความละเอียด หรือ ปฏิกริยาตอบสนองต่อความ
ละเอียด ในบทที่ 4 ได้รวบรวมสำนวนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับความละเอียดภายใต้กรอบที่เป็นหมวด
หมู่ของ สาเหตุของความละเอียด ปฏิกริยาต่อความละเอียด และ พฤติกรรมที่พยายามลบล้างความ
ละเอียดนี้

การศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ เชิงปริชานที่ว่า วิธีที่มนุษย์สร้างกระบวนการ
คิดจากประสบการณ์ชีวิตของตนนั้น มีผลอำนวยต่อความหมายซึ่งแสดงออกในทางภาษา ผลที่ได้
นี้ให้นำหนักต่อหลักการทางภาษาศาสตร์ เชิงปริชานที่ว่า ความหมายมีรากฐานมาจากประส-
บการณ์ของมนุษย์เอง ซึ่งมีนัยว่า ภาษาและความคิดมีผลเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ต่อกันและกัน